

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD  
V BRNĚ

# PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977



12741000

BRNO 1980

Termoluminiscenční sondy, instalované ing. J. Kvasničkou v r. 1976, byly jmenováním vyzvednuty a změřeny. Datování základové vrstvy z propálené mazanice obvodového valového tělesa /abs.dat 533 ± 150 před n.l. / je v souladu s archeologickými nálezy, získanými z obsahu valového tělesa.

Keltisches Oppidum Hostýn / Gemeinde Chvalčov, Bez. Kroměříž /. Die Terrainabdeckungen in der heurigen Grabungssaison konzentrierten sich vor allem auf den Schnitt im Westflügel der Slavkover Pforte und auf die Vorbereitungen zur Untersuchung des Wasserbehälters in dessen Biegung. Durch eine allmähliche Abnahme des Schnittbodens wurde ein interessantes Profil der Situation gewonnen. Die obere Schicht in einer Breite von 5 m bilden 0,3 - 0,4 m mächtige Erdreste, vermoderte Blätter u.ä. Den eigentlichen Wallkörper repräsentiert ein Block von einer 1,0 m Mächtigkeit, diagonal in zwei struktural unterschiedliche Schichten getrennt. Die mit Mergel u.ä. ausgefüllte obere Schicht mündete bis bei dem Boden der Durchfahrt in der Slavkover Pforte; in ihrem abfallenden Teil befanden sich Schutt von grösseren Steinen, die aus der Wallwand destruierten. Die untere, stark mit der Kulturschicht vermischte Aufschüttung, bildete die Ausfüllung des Wallkörpers bis zu einer Tiefe von 1,3 m von der Oberfläche. Von den tiefsten Schichten war sie durch eine Schicht groben Schotters abgeteilt.

Bei dem Wasserbehälter bildete die Terrainfestigung eine Umfriedung aus mehr als 0,5 m langen Steinblöcken; die Begrenzung des Innenteiles der Pforte ist ca. 5,0 m von dieser entfernt. Bemerkenswert ist die Ausfüllung dieses Teiles, der ausser Steinen ausschliesslich gelben und grünen Mergel enthält, der durch seine Eigenschaften eine wasserdichte Schicht bildet.

Bereits die oben angeführte Materialauswahl für die Zusammensetzung der einzelnen Schichten des Wallkörpers gibt durch ihre technologischen Parameter die Voraussetzung zur These über die Existenz einer Zisterne in diesem Teil der Befestigung. Wenn durch die bisherigen Grabungen der Bau des Wallkörpers einer zangenförmigen Pforte von den Kelten bis zum Schotterniveau belegt ist, könnte der tiefste /aus Letten und Mergel/ Teil entweder mit der Befestigung oder nur mit der Begrenzung des Behälters zusammenhängen, auch wenn sie diesen nicht bedingt; die eigentliche Zisterne konnte eben so gut in den Felsen eingetieft worden sein.

Von weiteren Terrainarbeiten kann die Beendigung der Sondagen auf der Akropolis und die Abdeckungen auf Flächen angeführt werden, die von der Akropolis nach Westen absinken. Durch Thermoluminiscenz - Sonden, datierte ing. J. Kvasnička die Grundschichten aus durchgebranntem Lehm des Umfangwallkörpers absolut in das Jahr 533 ± 150 vor u.Z. Diese Datierung steht im Einklang mit den aus dem Inhalt des Wallkörpers gewonnenen archäologischen Funden.

## LATÉNSKÁ SÍDLIŠTĚ NA KATASTRU HULÍNA A OKOLÍ

/okr. Kroměříž /

Karel Ludikovsky, AÚ ČSAV Brno, Dalibor Kolbinger, Hulín

/Obr. 15 - 17 /

Systematickým průzkumem Hulína a jeho okolí se velmi intenzivně zabývá již řadu let Dalibor Kolbinger, který kromě zjištění řady jiných pravěkých kultur rozšířil novými objevy i stávající katastr laténských sídlišť a u řady již dříve známých lokalit obohatil jejich pramennou základnu. Nově objevená i známá, o další nálezový fond obohacená naleziště jsou uvedena se stručnými poznámkami o terénní situaci a s upozorněním na některé významnější nálezy. Číslování jednotlivých lokalit navazuje na text první zprávy z r. 1974 / K. Ludikovsky-D. Kolbinger, PV 1974, 35 n./ . Mapa z uvedeného článku je převzata a pro tuto zprávu doplněna novými nalezišti; pokud byl pouze doplněn nálezový inventář již publikovaných sídlišť, jsou tato uvedena pod původními čísly z r. 1974.

Dobručice /okr. Přerov / :

"U hanácké kyselky" /26/ - V západní části nízké terénní vlny, rozkládající se vedle uvedeného pramene minerální vody, byly nalezeny další doklady o osídlení.

"U hanácké kyselky" /30/ - Na téže terénní vlně, avšak ve vzdálenosti cca 150 m východně od polohy č.26, sesbírány sporadické nálezy sídlištního charakteru. Z úseku mezi oběma sídlišti /26 a 30/ nálezy dosud chybí.

Hlinsko pod Hostýnem :

"Vrchní a dolní záplotí" /37/ - Sídliště se rozkládá v horní části svahu nad vsí za zahradami a jeho poloha je z dosud známých lokalit dosti neobvyklá. Z geografického hlediska je naleziště situováno na spojnici /komunikaci? / nížinné oblasti holešovské s Hostýnem.

Hulín /okr. Kroměříž / :

"Sedliska" /38/ - Stejnomené návršíčko se nachází již v inundačním pásmu řeky Moravy. V poslední době došlo při výstavbě hráze Doubravnického rybníka ke zničení bezejmenného potůčku. Mezi hojnými slováckými střepy, známými již z minulého století, se vyskytl i ojedinělý fragment laténské keramiky. S ohledem na rozsah devastace naleziště není pravděpodobné, že bude možné ještě získat další informace.

"Vysoké trní" /1/ - Stávající kolekce nálezů z této trati byla rozšířena o další fragmenty sídlištní keramiky.

"Nivky" /5/ - Dřívější soubor předmětů z východní části této trati doplnily letošní nálezy, jejichž výskyt se omezil na malou plochu na vrcholu terénní vlny.

"Nivky" /31/ - V západní části téže trati jako č.5, avšak ve vzdálenosti 300 m od tohoto naleziště, byly nalezeny v letošním roce opět další doklady sídlištní keramiky. Zmíněný úsek trati mezi oběma nalezišti je dosud beze stop osídlení.

"Přední a zadní ouzky" /7/ - Sídliště se nachází na nízkém svahu, obtékaném drobným, bezejmenným potůčkem. Některé objekty se po hluboké orbě odlišovaly tmavou výplní od štěrkového podloží, na povrchu se objevily shluky keramických zlomků, mazanice, kovové předměty, zvířecí kosti ap.; znamená též fragmenty železné strusky.

**K o l i č i n :**

"Bařina" /9/ - Podrobným průzkumem byl zjišťován výskyt sídlištních nálezů podél říčky "Roštěnka" v pruhu téměř 500 m dlouhém. Vedle nálezů keramiky byly zjištěny i úlomky železné strusky.

**P r a v ě c i c e :**

"Zadní újezdy" /10/ - Systematickým průzkumem tohoto známého sídliště byla upřesněna jeho rozloha v pruhu téměř 400 m dlouhém podél pravého břehu bezejmenného potoka.

"Podsedka" /16/ - Systematický průzkum této polní trati přinesl mimo sídlištní nálezy i doklad o železářské činnosti.

**R y m i c e :**

"Výhony" /41/ - Znamé sídliště v této trati se rozkládá na nízkých terénních vlnách v rovině mezi Rymicemi a Holešovem. Systematickým průzkumem zjištěné objekty se po hluboké orbě odlišovaly od podloží tmavou výplní, shluky keramiky, mazanice a zlomky zvířecích kostí.

**T ř e b ě t i c e :**

"Koleno" /32/ - Zmíněná trať, rozkládající se na pravém břehu říčky Mojeny, poskytla mimo keramické nálezy nové i zlomek železné strusky; s přihlédnutím na středověké nálezy v této trati může být však jednoznačně zařadit.

Parcela č.286 /36/ - Naleziště se nachází asi 500 m východně od sídliště v trati "Díly" /mapa č.23/. "Zadní Probička" /39/ - Ve východní části trati, rozkládající se po pravé straně řeky Mojeny, bylo zjištěno v r. 1976 sídliště.

"Zadní Probička" /40/ - Naleziště se nachází v západní části terénní vlny, na svahu sklánějícím se k říčce Mojeně.

**Z á h l i n i c e :**

"U kapličky", parcela č.270/1 /12/ - Při severním a východním okraji dnes již zaniklého písečnicku se vyskytly další doklady osídlení.

"Slivotínek" /14/ - Na svahu zmíněné trati byly získány další sporadické doklady o osídlení.

"Ouzký" /25/ - U kravína se vyskytly další sporadické fragmenty sídlištní keramiky.

Parcela č.68/1 /35/ - Na mírném svahu nad řekou Mojenou, bezprostředně u silnice z Hulína do Záhlavic, bylo orientačním průzkumem zjištěno nové sídliště. Oproti okolnímu terénu, překrytému hnědou ornici, kontrastuje jako tmavá plocha.

**Z a h n a š o v i c e :**

"Padělky" /33/ - Na mírné terénní vlně, na soutoku Mojeny a bezejmenného potoka, bylo objeveno v letošním roce nové sídliště. Především na svahu k říčce Mojeně, zčásti pak i v jejím inundačním pásmu, indikují přítomnost sídelních objektů shluky keramiky, mazanice atd.

**Z d o u n k y :**

Především průzkumem jižního svahu terénní vlny po pravé straně potoka Olšinky /34/ byly získány četné doklady o osídlení a železářské činnosti.

Četnější kolekce nálezů poskytly především systematické průzkumy v Hulíně /"Zadní a přední úzké", které lze bezpečně synchronisovat s oppidem na Hostýně /Pravčicích/ "Zadní újezd", Rymicích /"Výhony"/ ad. Nová terénní pozorování upřesní závěry o charakteru agrárního osídlení tohoto úrodného kraje; pozoruhodný je však i výskyt strusky na celé řadě nalezišť /na mapě označeno X/. I když nelze jednoznačně prokázat rozdíl mezi hutnickou a kovářskou struskou, je třeba uvažovat o souvislosti těchto alespoň z části/ hutnických sídlišť s bohatstvím železné rudy v kraji i potřebami nedalekého oppida na Hostýně.

Latènezeitliche Siedlungen auf dem Kataster von Hulín und Umgebung / Bez. Kroměříž /. Mit einer systematischen Erforschung von Hulín und dessen Umgebung befasst sich sehr intensiv bereits jahrelang Dalibor Kolbinger, der - ausser Fundorten anderer prähistorischer Kulturen - durch neue Entdeckungen auch den bestehenden Kataster an latènezeitlichen Siedlungen erweiterte und bei einer Reihe bereits früher bekannter Lokalitäten ihre Quellenbasis bereicherte. Die neu entdeckten sowie bekannten, um einen weiteren Materialfond bereicherten Fundorte sind mit kurzen Anmerkungen über die Terrainsituation und mit Hinweisen auf einige bedeutendere Funde angeführt. Die Nummerierung der einzelnen Lokalitäten knüpft an den Text des ersten Berichtes aus dem Jahre 1974 / K. Ludikovský - D. Kolbinger, PV 1974, 5 f./ . Die Karte aus dem angeführten Artikel ist übernommen und für diesen Bericht durch neue Fundorte ergänzt; sofern nur das Fundinventar der bereits publizierten Siedlungen ergänzt worden war, sind diese unter den ursprünglichen Nummern aus dem Jahre 1974 angeführt.

**D o b r ě i c e :** "U hanácké kyselky" /26,30/ .

Hlinsko pod Hostýnem : "Vrchní a dolní záplotí" /37/.

Hulín : "Sedliska" /38/, "Vysoké trní" /1/, "Nivky" /5/,/31/, "Přední a zadní ouzké" /7/.

Količín : "Bařina" /9/.

Pravčice : "Zadní újezd" /10/, "Podsedka" /16/.

Rymice : "Výhony" /41/.

Třebětice : "Koleno" /32/, Parzelle Nr.286 /36/, "Zadní Probicka" /39/,/40/.

Záhlinice : "U kapličky" /12/, "Slivotínek" /14/, "Ouzký" /25/. Parzelle Nr.68/1 /35/.

Zahnašovice : "Padělky" /33/.

Zdounky : am rechten Ufer des Baches Olřinka /34/.

Zahlreichere Fundkollektionen gewährten vor allem die systematischen Untersuchungen in Hulín / "Zadní a přední úzké"/, die man verlässlich mit dem Oppidum am Hostýn synchronisieren kann, in Pravčice /"Zadní újezd"/, Rymice /"Výhony"/ u.w. Die neuen Terrainbeobachtungen präzisieren die Schlussfolgerungen über den Charakter der Agrarbesiedlung dieser fruchtbaren Gegend; bemerkenswert ist jedoch auch das Vorkommen von Schlacke auf einer ganzen Reihe von Fundorten /auf der Karte mit X bezeichnet/. Auch wenn man nicht eindeutig den Unterschied zwischen Verhüttungs- und Schmiedeschlacke belegen kann, muss man über den Zusammenhang dieser /zumindest teilweise/ Verhüttungs-siedlungen mit dem Reichtum an Eisenerz in der Gegend sowie mit dem Bedarf des nahen Oppidums am Hostýn erwägen.

## VÝSLEDKY TŘETÍ SEZONY VÝZKUMU HUTNICKÉ OBLASTI V SUDICÍCH

/okr. Blansko /

Karel Ludvíkovský, AÚ ČSAV Brno, Věra Součková, OM Blansko

/Obr. 18 /

Terénní práce v trati "U občin" se v předchozích letech soustředily na mírný jižní svah po levé straně dnes již téměř vyschlého bezejmenného potůčku. Plošné odkryvy zde odhalily dvě aglomerace hutnických pecí se 72 a 17 nístějemi, přípravnou materiálu, vanovitou výrobní jámou ap.

Odkryvy v letošní výzkumné sezoně se přesunuly na protější, pravobřežní svah jmenované trati. Terénními úpravami v prvních desetiletích tohoto století byl sklon svahu převrácením agrikulturní půdou zmírněn a bývalý úvoz polní cesty včetně koryta potůčku zavezen. Cílem těchto úprav bylo získat plochu pro zatravnění; jako orná půda jsou tyto části trati vzhledem ke značné svahovitosti a v místech bývalého potůčku i vlhkosti až rozbahnělosti nevyhovující.

Geofyzikální průzkum IRB v r.1976 zjistil v tomto prostoru dvě rozsáhlé magnetické anomálie  $D_1$  a  $D_2$ . První z nich se nachází v nižších, již rozbahnělých částech terénu a její výzkum bude možné realizovat teprve po provedení melioračních prací. Po předchozím odstranění až 0,70 m mocných návězků buldozerem překročili jsme k výzkumu anomálie  $D_2$ .

Podloží v těchto místech terénu tvoří spraš, do které se zařezávaly pozůstatky 47 nístějí hutnických pecí. Předpoklad, že v této části terénu, pod dvojným příkrovem zemín lze očekávat stavební prvky šachet "in situ" a nikoliv jen nístěje, se splnil. U značné části pecí se dochoval jejich obvodový plášť, v ojedinělých případech /např. pec. č.39/77/ až po spodní úroveň vytaveného železa, které hutníci po stržení šachty od níže uložených strusek oddělili.

Uvedené části šachet, nacházející se nad úrovní původního terénu, jsou zhotoveny z šedých, ohnivzdorných jílu, odolávajících podle expertízy specialistu z keramických závodů ve Vel. Opatovicích teplotám až 1600°C. Ložiska těchto jílu se nacházejí spolu s rudou v kuliřích, zjiřtěných v trati "Občiny" v r.1976 /viz. PV 1976, 49-50/.

Západně od aglomerace pecí se rozprostírala vrstva horních částí šachet, které - s ohledem na maximum provozních teplot pod 1000°C - byly hotoveny již z místní žlutky. Odkryv těchto destrukcí mohl být proveden pouze částečně; zbytek plochy bude prozkoumán v přířtí výzkumné sezoně. Předpokládáme, že tato destrukční vrstva, situovaná západně od aglomerace pecí, bude souviset s přípravnou hutnického procesu a poskytne další datovací materiál /obdobně, jak tomu bylo v r. 1975/.

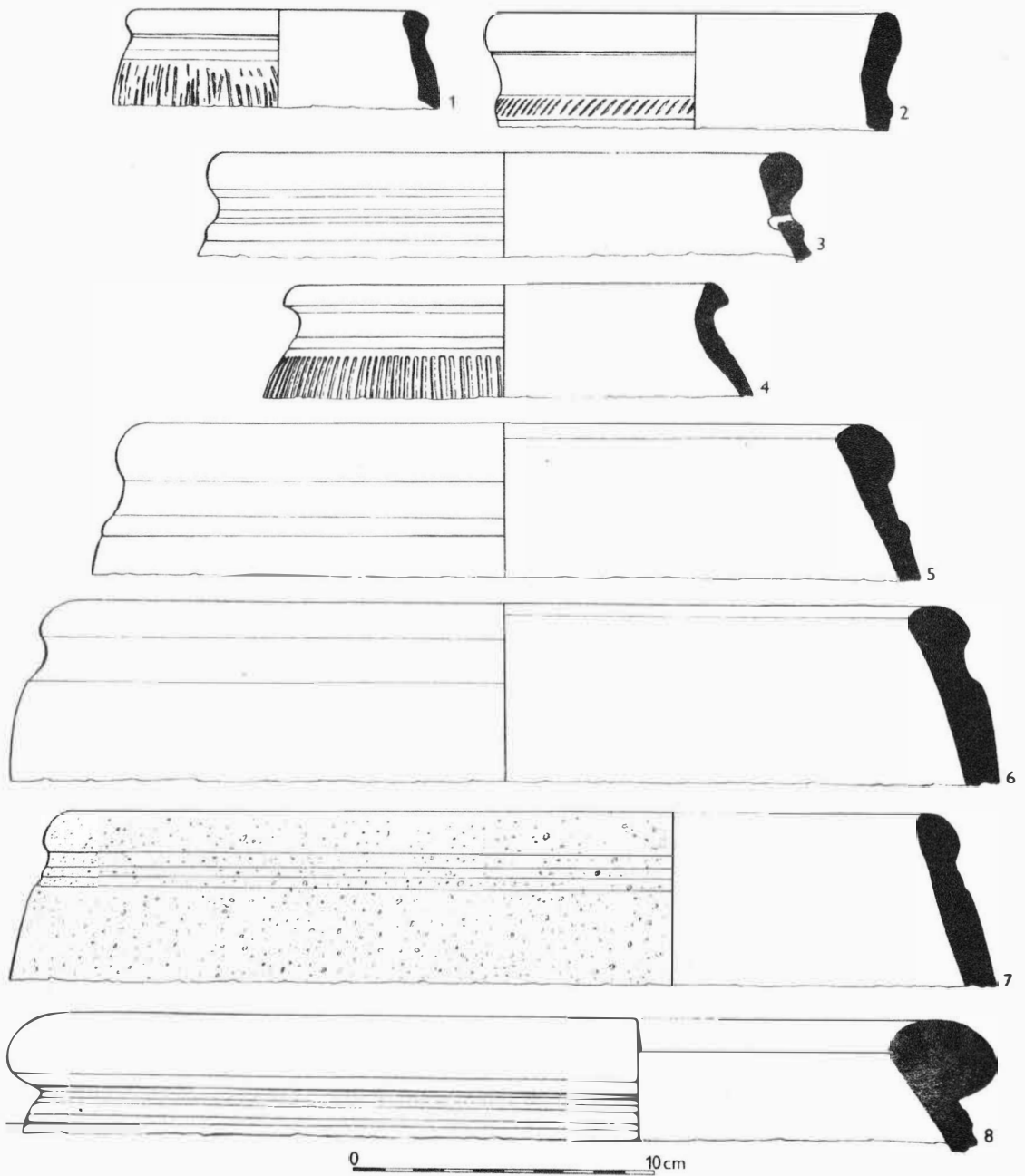
Současný stav sudického naleziřtí reprezentuje již 136 hutnických pecí a další objekty, souvisící s touto činností, včetně kuliří. Výzkum geofyzikálně zjiřtěných objektů/magnet. anomálie  $D_1$ / bude možno za předpokladu realizace eplánovaných melioračních prací na podzim r.1978-uskutečnit ve výzkumné sezoně r.1979.

P o z n á m k a :

1. Podrobnější zprávy viz: Přehled výzkumů 1975,1976 /40-50 /; Hutnické listy 8, 1977, 605 n.

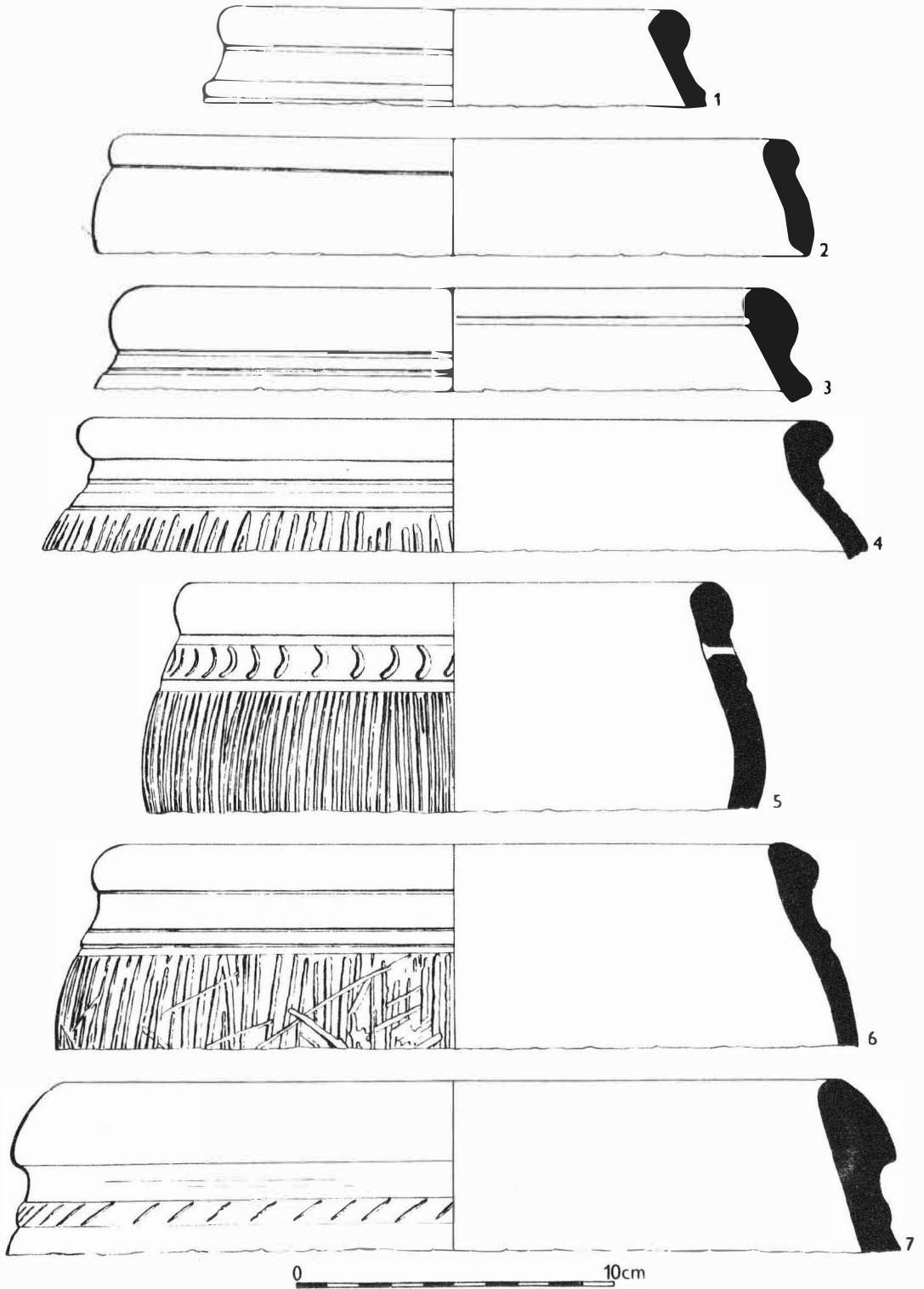


Obr. 15  
 Mapa nalezišť v okolí Hulína /okr. Kroměříž/. - Fundortkarte der Umgebung um Hulín /Kr. Kroměříž/.



Obr. 16

1 Záhlinice /okr. Kroměříž/; 2-3 Zahnašovice /okr. Kroměříž/; 4-7 Rymice /okr. Kroměříž/; 8 Hulín /okr. Kroměříž/. Keramika z latěnských sídlišť. - Keramik aus latenezeitlichen Siedlungen.



Obr. 17

1-4 Hulín /okr. Kroměříž/, "Přední" a "Zadní ouzké"; 5-6 Dobruška /okr. Přerov/; 7 Hulín /okr. Kroměříž/, "Nivky".



## PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19  
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík  
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský  
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá  
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik  
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově  
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,  
provoz 34 - Kyjov  
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332  
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné